

Τα κορίτσια διαβάζουν ροζ μυθιστορήματα με ροζ εξώφυλλα

Ομολογώ χωρίς αιδώς ότι αφιέρωσα μερόνυχτα διαβάζοντας όλα τα μυθιστορήματα της Κάθυ Κέλλυ (Εμπειρία Εκδοτική). Η Κάθυ Κέλλυ γράφει αισθηματικά βιβλία με ηρωίδες σημερινές γυναίκες, που έχουν πάθη, έρωτες, διαζύγια και σχέσεις με όμορφους άντρες που μαγνητίζουν με το βλέμμα τους, βιβλία γεμάτα «ψυχολογία και αλήθειες ζωής»... Ξεκίνησα από περιέργεια και κόλλησα, παρόλο που ως επαγγελματίας αναγνώστρις αποδόμηση ταχύτατα την πλοκή και βρήκα βαρετό το περιεχόμενο. Η επιτομή της παραλογοτεχνίας, έτσι όπως θέτει το θέμα αυτό ο Κώστας Μαυρουδής στο πολύ ενδιαφέρον αφιέρωμα προηγούμενου τεύχους.

Κατ' αναλογία, λοιπόν, με τα «ιδιαίτερα αναγνώσματα» για τις ενήλικες γυναίκες, ας δούμε τα ροζ βιβλία για τα μεγαλύτερα κορίτσια, που πολλαπλασιάζονται τα τελευταία χρόνια και τα οποία κυκλοφορούν από μικρούς και μεγάλους εκδοτικούς οίκους. Ενδεικτικά και μόνον ας διαβάσουμε ένα από τα οπισθόφυλλα που προϊδεάζουν για το περιεχόμενο: «Η Σίσι είναι δεκατριών χρονών, ζωηρή στο σχολείο και σκράπα στα Μαθηματικά αλλά *απίστευτα ερωτευμένη!* Δυστυχώς όμως, ο Κόνσταντιν – *το αγόρι των ονείρων της* – δεν έχει μάτια παρά μόνο για μεγαλύτερα κορίτσια με *“εμπειρία”*. Τι ατυχία, γιατί στο θέμα *“φιλιά”* η Σίσι έχει μαύρα μεσάνυχτα. Αποφασίζει λοιπόν να κινήσει γη και ουρανό και ζητά βοήθεια από τον παιδικό της φίλο, τον Γιάκομπ, για να μαζέψει πληροφορίες από πρώτο χέρι... *Μια ιστορία αγάπης βγαλμένη από τη ζωή των σημερινών κοριτσιών!*» (Κέροτιν Γκίερ, *Τα αγόρια είναι σαν τις τοιχόφρουσκες*, Κέδρος).

Μια πρώτη εξήγησή του φαινομένου είναι ότι: α) οι κόρες ακολουθούν τις αναγνωστικές επιλογές της μητέρας τους και β) ότι το εκδοτικό κύκλωμα γνωρίζει από τις έρευνες ανάγνωσης ότι τα κορίτσια, και ιδιαίτερα οι έφηβες, διαβάζουν περισσότερη λογοτεχνία από τα αγόρια. Μάλλον υπερισχύει το δεύτερο, και για έναν ακόμα λόγο. Τα κορίτσια είναι επιρρεπή στα «ψυχολογικά», ξεψαχνίζουν τα των σχέσεων, έχουν αγωνίες για το εάν είναι ποθητές, νοιάζονται για την εικόνα τους, συχνά προσπαθούν να ταιριάξουν στα πρότυπα που προβάλλουν τα ΜΜΕ.

Στις παραπάνω αγωνίες πατούν λοιπόν οι συγγραφείς, γυναίκες ως επί το πλείστον (το δρόμο άνοιξαν οι γερμανίδες, οι αγγλίδες, οι αμερικάνες, ακολούθησαν και οι ελληνίδες) και γράφουν με πρόγραμμα που συνοψίζεται: πρόβλημα/αντιξοότητα/επιτυχία. Αφενός, λοιπόν, είναι μέσα στο κλίμα της εποχής, διαμορφώνοντας όμως ένα άθλιο λογοτεχνικό γούστο, και αφετέρου λειτουργούν διδακτικά, από την ανάποδη θα λέγαμε, προκρίνοντας μια στάση για τη ζωή. Με το πρόσχημα της ανάδειξης κάποιου προβλήματος που έχει σχέση με την εφηβεία, π.χ. κατάθλιψη, αίσθημα μειονεξίας και απόρριψης, ανορεξία/βουλιμία (νέο θέμα στις ελληνικές νεανικές εκδόσεις), το διακοσμούν με τη χρυσόσκονη του έρωτα που εκπληρώνεται και ανατρέπει τελικά το πρόβλημα. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η καθημερινότητα των εφήβων δεν είναι αγγελικά πλασμένη και ότι αυτά τα μυθιστορήματα ανταποκρίνονται στη ζωή των κοριτσιών που ορίζεται από τις αναστατωμένες ορμόνες τους. Όπως και ότι το παιχνίδι των σχέσεων αρχίζει πολύ νωρίς,

γύρω στα 11-12, και είναι καυτό για όλα τα κορίτσια και τα αγόρια, με τη διαφορά ότι δεν γράφονται ειδικά μυθιστορήματα γι' αυτά (με εξαίρεση το *Ψίθυροι αγοριών*, της Β. Μάστορη, Πατάκης) και όλα περνούν από τα «αγορίστικα» βιβλία γνώσεων. Στα μυθιστορήματα των δύο ηλικιών υπάρχουν εντυπωσιακές αναλογίες: ο χώρος όπου διαδραματίζεται η πλοκή είναι, για τις ενήλικες, ο χώρος εργασίας, στα νεανικά το σχολείο, έχουμε μεγάλη ποικιλία από ηρωίδες όμορφες, επιτυχημένες, κακές / μαθήτριες καλλιγραμμες, υπεροπτικές, πλούσιες, σ' αντιδιαστολή με απημέλπτες νοικοκυρές / μέτριες μαθήτριες, χοντρούλες, ανασφαλείς και κακοντυμένες. Ας αναφέρουμε επίσης ότι το ανδρικό φύλο διαθέτει εξίσου στερεοτυπικά χαρακτηριστικά: το κάθαρμα, ο καλός και τρυφερός, ο ανασφαλής, ο επιτυχημένος, ο κούκλος / ο

όμορφος, ο σούπερ αθλητής, ο εξυπνάκιος, ο σπασίκλας. Στερεότυποι χαρακτήρες, στερεότυπες καταστάσεις και στερεότυπο happy end, όπου ο φτερωτός θεός κάνει το θαύμα του.

Την τομή κάνει η Τζάκλιν Ουίλσον (Ψυχολόγος), η οποία γράφει με οξυδέρκεια για παρόμοια θέματα (κορπιοσίτικη φιλία και προβλήματα, αισθηματικές φαντασιώσεις, δήθεν απελευθέρωση, εμφάνιση, καταναλωτική μανία κ.ά.) Στα βιβλία της δείχνει πώς να αντιμετωπίζουμε τη ζωή με κριτική ματιά, σπέρνει αμφιβολίες, και δίνει πάντα μια θετική προοπτική. Ιταλοί κριτικοί παιδικής λογοτεχνίας έγραψαν επτά λόγους για τους οποίους πρέπει να διαβάζονται τα βιβλία της: αλήθεια, πρωτοτυπία στη γραφή, θεματολογία, σαφήνεια στην περιγραφή και στην αντιμετώπιση καταστάσεων, αισιοδοξία και χιούμορ. ■